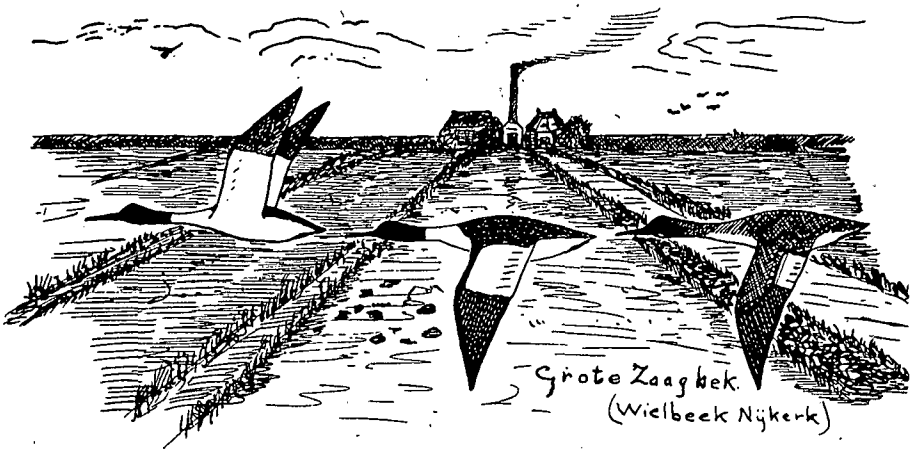
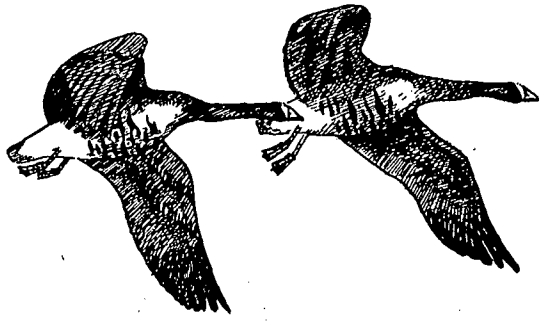
afgelopen kan ik niet meedelen. Op een dag was het mannetje verdwenen, zonder dat ik ook maar iets van het wijfje of van jonge vogels gezien had.

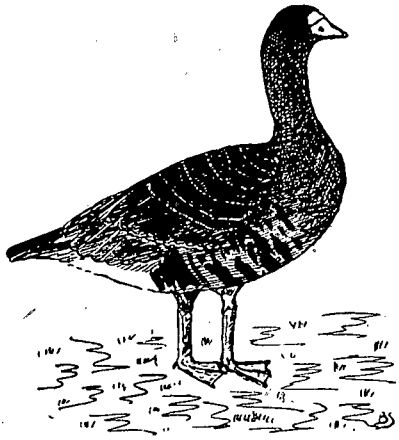
November langs het IJsselmeer

Met tekeningen van de schrijver

Voor de geregelde bezoeker van de kusten van onze „binnenzee" blijkt November een maand te zijn met aflopende vogeltrek. Vogeltrek is mooi waar te nemen op geschikte dagen vanaf het begin van October. Na de 10e November is de trek van grote en kleine vogels voorbij. Enkele nakomers zijn er echter nog wel aan te treffen. Om die te zien te krijgen moeten we de tandzaadwildernis in. Daar vinden we, behalve de overal aanwezige watersnippen, nog heel wat kleine zaadeters, die weinig haast maken. Vink, keep, groenling, rietgors, zelfs sijsjes vinden er nog iets van hun gading. Op erg „vette" plaatsen kunnen we deze vogels dagelijks ontmoeten, totdat de vorst invalt. Dergelijke plaatsen vinden we bv. bij Huizen, oostelijk van de Eemmond en bij Nijkerkerhaven.
Typische Novembervogels op deze terreinen, die we op dagen met helder weer en zachte Zuidenwind heel veel tegenkomen, zijn: frater, sneeuwgors, barmsijs, putter en kneu. Dit zijn echte onkruidklanten. Distel, klis, melde

Kolganzen

Kolgans

in enkele soorten, varkensgras en ook gewone grassoorten leveren veel en voedzaam „pel"materiaal.
Frater en sneeuwgors komen ook veel voor op de kruin van de dijk. De putter moet ge vooral zoeken in weilanden met distelbegroeiing, zoals die dikwijls voorkomen achter de dijken, dank zij het wegwaaiende pluis van distels, die aan de zeezijde een onuitroeibare standplaats hebben gevonden tussen de basaltblokken. Met het herkennen van fratertjes hadden wij nooit moeite. Het lijkt wel of ze het woord „peterolie" willen uitzingen, zodra ze zanglustig worden. Bij de kneu horen we veel gevarieerder geluidjes. De lokroep, het vlugge geknutter is bijna eender. Sneeuwgorzen zien we de laatste jaren aan het IJsselmeer steeds minder. 15 jaar geleden kwamen in October soms al troepen van 50 stuks voor. Thans telt men ze steeds beneden de tien. De meeste sneeuwgorzen zien we als er geen sneeuw ligt.
Lang is het een onopgeloste vraag geweest, waar al die vogels sliepen, maar toen we eens tegen zonsondergang in de ruigte zaten, kwam een troepje van 8 putters daar een slaapplaats zoeken. Met intieme geluidjes zochten ze lang tussen de klissen en bleven daar tenslotte. Ons voorzichtig vertrek deed ze niet opvliegen. Generaliserend nemen we thans aan, dat ze alle wel zo'n plaatsje zullen hebben. (Vult u onze waarnemingen eens aan?)
Wat de insecteneters betreft, is de graspieper vervangen door de oeverpieper. Deze vogel is hier geheel niet zeldzaam. Nog tè veel vogelliefhebbers zijn geneigd te denken, dat een graspieper een standvogel is en besluiten àl te gauw bij een piepende pieper tot een graspieper. Maar de medicijn om u van uw dwaling te genezen, zit in de staart. De zijzomen zijn nl. nooit spierwit, doch grijs. Moeilijk te zien bij betrokken lucht, maar bij zon krijgt u ook wel eens kans. 't Geluid is zoiets als „phiest" (ph is in dit geval géén f). De vogel is nog makker dan een graspieper en is ook groter, „zwaarder".
Een avondwandeling over de dijken en paden in de buurt van de kust levert tal van interessante belevenissen op. Spoedig na zonsondergang al hoort ge de trekroepen van de pas gestarte nachtrekkers: zanglijsters, koperwieken en roodborstjes. Grovere kreten, die uit het donker ons oor treffen komen van ganzen, zwanen, watersnippen en wulpen. Het wiekgeruis en soms fluiten

van eenden is dikwijls indrukwekkend. Over de vele ondefinieerbare vogelgeluiden in de herfstnacht langs het water zwijgen we maar. We hebben er al te veel naar geraden.

Als we overdag de watervlakte afloeren, toveren onze prismakijkers de trots van het IJsselmeer voor het oog: de kleine zwanen. Vooral in deze maand zijn ze goed te zien. Grote troepen, bijna overal en nog helemaal niet schuw. Vaak ontdekken we in hun buurt diverse duikeenden, zoals middelste en grote zaagbek. En als we geluk hebben, vliegt met kalme vleugelslag een „stormdriven", kleine jager, u voorbij. Na een Noordwesterstorm is de drieteenmeeuw en de dwergmeeuw ook, hoewel zeldzaam, elke herfst waar te nemen.

Het mooiste evenement is, als de kou eens vroeg invalt en er een „rush" plaats vindt. De randen van de oude Zuiderzee zijn dan ware trek-„strada's" geworden voor eenden, ganzen en steltlopers. Op zulk een dag is het reisgeld goed besteed. Maar vergeet niet een determineerboekje mee te nemen voor gebruik tijdens de trekpauzes. Laat dan Tinbergens onvolprezen handige boekjes uw gidsen zijn.

L. Blokhuis.

